

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาชุมชนที่มีการทำแผนชุมชน ไปพัฒนาสู่กิจกรรมพึ่งตนเอง นำไปสู่การปฏิบัติ นำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน และหาแนวทางการปรับปรุงกระบวนการในการพัฒนาแผนพึ่งตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

- 3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพได้คัดเลือกตัวแทนในภาพรวมของแต่ละจังหวัดที่มีผลการประเมินแผนชุมชนที่อยู่ในเกณฑ์ร้อยละที่ต่ำและมีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำมากมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนชุมชน พร้อมทั้งบูรณาการกับสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และสุ่มแบบชั้นภูมิ และแบ่งตามอัตราส่วน ตามบัญชีรายละเอียดของจังหวัด โดยปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือผู้นำครอบครัว ตำบลคอนมะโนรา เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางคนที ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านคลองบางปิ่น หมู่ 2 บ้านคลองบางกล้วย หมู่ 3 บ้านดอนสาม หมู่ 4 บ้านรางน้ำผึ้ง หมู่ 5 บ้านคอนมะโนรา หมู่ 6 บ้านอาม้าพัฒนา หมู่ 7 บ้านหนองปลาเล็ก หมู่ 8 บ้านคลองแค

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถาม ขั้นตอนที่ใช้การประชุมกลุ่มย่อย

ขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและสิ่งทีคาดหวังของชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลสิ่งที่คาดหวังของชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้แก่ การทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ และการทำแผนชุมชนที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมกลุ่มย่อย

การวิเคราะห์แนวทาง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ด้วยการนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวนผู้ร่วมประชุม 30 ท่าน จำนวน 2 ครั้ง วิเคราะห์ปัจจัย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และแนวทางการปรับปรุงกระบวนการในการพัฒนาแผนผังตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน เมื่อได้ข้อมูลจากการสังเคราะห์เงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนในการนำแผนผังตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สามารถนำแนวคิด วิธีการปฏิบัติ ไปปรับปรุงกระบวนการพัฒนาแผนผังตนเองไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับภูมิสังคมในแต่ละพื้นที่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย มีดังนี้

- ก) รวบรวมข้อมูลที่ได้ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม เพื่อกำหนดแนวทางในการตั้งประเด็นคำถามในประเด็นปัญหาต่าง ๆ
- ข) ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 30 ท่าน ในการดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและหาแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนชุมชนแบบผังตนเองในจังหวัดสมุทรสงคราม
- ค) ในการประชุมกลุ่มมุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมประชุมในการหาข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา
- ง) เขียนรายงานการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงแบ่งเครื่องมือออกเป็น 4 ชุดดังนี้

3.3.1 การสร้างเครื่องมือ

1) การศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี บทความ ตำรา สรุปผลการประชุม สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ และผลงานวิจัยที่มีเนื้อหาหรือมีแนวคิดเกี่ยวข้องกับแผนชุมชน เมื่อได้ดำเนินการรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อศึกษาขอบเขตในด้านการพัฒนารูปแบบในการจัดทำแผนชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

2) การศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ คือการศึกษาภาคสนาม โดยการลงพื้นที่ และสถานการณ์จริงด้วยตัวของคณะผู้วิจัยเอง และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ กำหนดขอบข่ายและประเด็นที่จะถามโดยการเดินทางเข้าพบกลุ่มตัวอย่างโดยการสนทนาเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความเข้าใจและการยอมรับ ศึกษาถึงวิธีการทำงานข้อมูลพื้นฐาน

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ (expert) ตรวจสอบจำนวน 5 คน ร่วมพิจารณา และใช้ดัชนีความพ้อง (index of concurrence) ของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญนั้น โดยใช้เกณฑ์การตัดสินใจว่าจะคงข้อความหรือข้อคำถามนั้นไว้เมื่อมีค่าดัชนีความพ้องไม่ต่ำกว่า 0.5 เพื่อตรวจสอบ ความตรงด้าน เนื้อหาความสามารถในการนำไปใช้ในข้อคำถามแต่ละข้อ ตลอดจนความเหมาะสมด้านอื่นๆ หรือผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแบบ สัมภาษณ์แล้วเห็นสมควรที่จะปรับปรุงเพิ่มเติมในบางเรื่องจึงนำไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) นำแบบสัมภาษณ์ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะสรุปอีกครั้งหนึ่ง ก่อนจะนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริง

5) จัดทำแบบสัมภาษณ์ ฉบับสมบูรณ์ไปจัดทำสำเนาเพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาครั้งนี้

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการวิจัยโดยใช้กรณีศึกษาเป็นหลัก การเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย ระหว่างการเยี่ยมชมผู้นำชุมชนหลาย ๆ ครั้งหรือพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทุติยภูมิอื่น ๆ ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการค้นหาความจริง ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นผู้จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลเอง และได้ใช้ข้อมูลจากการศึกษาที่นักวิจัยอื่น ๆ ได้ทำขึ้นแล้วร่วมด้วย

1. การลงพื้นที่เป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เพื่อให้มีส่วนร่วมของชุมชนสร้างความเข้าใจเพื่อชุมชนเกิดความเชื่อมั่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้วิจัย โดยการสนทนากับผู้นำชุมชน ผู้บริหาร ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำครอบครัว และประชาชนทั่วไปหรือผู้ปฏิบัติของชุมชนเพื่อแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วมทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนา รูปแบบการจัดทำแผนชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดอบรม/สัมมนา เป็นการประชุมผู้นำกลุ่ม ตัวแทน และปฏิบัติงานเพื่อการเรียนรู้และการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นการสนทนาพูดคุยอย่างเป็นกันเอง ปล่อยให้บรรยากาศการพูดคุยสนทนากลุ่มอย่างเป็นธรรมชาติ ผ่านแนวคำถามในการสัมภาษณ์ที่สรุ างขึ้น เช่นความเข้าใจเกี่ยวกับแผนชุมชน สภาพปัญหา อุปสรรค สิ่งที่คาดหวัง แนวทางการพัฒนาแผนชุมชนและประเด็นในการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ภายนอก เป็นแนวทางในการพูดคุยสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องหรือเป็นการนำไปสู่ข้อมูล เป็นต้น

3. ทำการแจก สัมภาษณ์และแบบสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชุมชนในตำบล ในด้านข้อมูลส่วนบุคคล ด้านแผนชุมชนที่มีคุณภาพในระดับดีมากไปพัฒนาสู่กิจกรรม

พึ่งตนเองนำไปสู่การปฏิบัติ ด้วยแนวคิด 4 พ และการทำแผนชุมชนที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ และมีการประชุมกลุ่มย่อย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เพื่อช่วยสนับสนุนข้อมูลในการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ในการวิเคราะห์ แนวทาง การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเสนอมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ และสิ่งที่คาดหวังของชุมชนสิ่งที่คาดหวังของชุมชนที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้แก่ การทำแผนชุมชนที่มีคุณภาพ และการทำแผนชุมชนที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ตามแนวปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จะทำการบันทึกอย่างละเอียดทุกแง่มุมในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาทุก ๆ ด้าน หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาประมวล รวบรวม วิเคราะห์ เป็นหมวดหมู่ จัดกลุ่ม นำมาจัดระบบให้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อไปสู่การตีความหมายของข้อมูล ตัวแปรต่างๆ ที่มีนัยต่อกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน โดยนำข้อมูลเสนอในรูปแบบเชิงบรรยาย อธิบายและสรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมกลุ่มย่อย

ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นำมาเป็นแนวทางในการเชิญผู้เชี่ยวชาญในการประชุมกลุ่มย่อย แล้วนำเสนอในที่ประชุม หลังจากนั้นได้สรุปผลจากการประชุมประเด็นของการประชุมกลุ่มย่อย โดยนำข้อมูลเสนอในรูปแบบเชิงบรรยาย อธิบายและสรุปเป็นความเรียง